
Dokument s plenarne sjednice

A8-0121/2018

27.3.2018

IZVJEŠĆE

o Europskoj strategiji za promicanje proteinskih usjeva – poticanje proizvodnje proteinskih kultura i mahunarki u europskom poljoprivrednom sektoru (2017/2116(INI))

Odbor za poljoprivredu i ruralni razvoj

Izvjestitelj: Jean-Paul Denanot

SADRŽAJ

	Stranica
PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA	3
OBRAZLOŽENJE	14
MIŠLJENJE ODBORA ZA OKOLIŠ, JAVNO ZDRAVLJE I SIGURNOST HRANE.....	18
INFORMACIJE O USVAJANJU U NADLEŽNOM ODBORU	26
KONAČNO GLASOVANJE POIMENIČNIM GLASOVANJEM U NADLEŽNOM ODBORU	27

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

o Europskoj strategiji za promicanje proteinskih usjeva – poticanje proizvodnje proteinskih kultura i mahunarki u europskom poljoprivrednom sektoru (2017/2116(INI))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 8. ožujka 2011. pod naslovom „Manjak biljnih bjelančevina u Uniji: koje je rješenje tog odavno poznatog problema?”¹,
- uzimajući u obzir Prijedlog tzv. skupne uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije i predloženu izmjenu kojoj je cilj obuhvatiti poziv Komisiji da objavi „plan za bjelančevine” do kraja 2018.²,
- uzimajući u obzir „Izjavu o soji uzgojenoj u Europi”, koju su 12. lipnja 2017. Vijeću za poljoprivredu predstavile Njemačka i Mađarska, a zatim ju je potpisalo 14 država članica³,
- uzimajući u obzir Odluku Vijeća 93/355/EEZ od 8. lipnja 1993. o sklapanju Memoranduma o razumijevanju između Europske ekonomske zajednice i Sjedinjenih Američkih Država u pogledu uljarica u okviru GATT-a⁴,
- uzimajući u obzir dokument koji je 25. rujna 2015. donijela Opća skupština Ujedinjenih naroda (UN) pod nazivom „Promijeniti svijet: program održivog razvoja do 2030.” i posebno ciljeve održivog razvoja br. 2, 12 i 15 koje on sadrži,
- uzimajući u obzir odluku donesenu na 68. zasjedanju Opće skupštine UN-a o službenom proglašenju 2016. Međunarodnom godinom mahunarki pod pokroviteljstvom Organizacije za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih naroda (FAO)⁵,
- uzimajući u obzir studiju Europskog parlamenta o ekološkoj ulozi proteinskih kultura u novoj zajedničkoj poljoprivrednoj politici”⁶,
- uzimajući u obzir saslušanje održano u Parlamentu o boljoj opskrbi proteinskim kulturama u Europi,
- uzimajući u obzir Deklaraciju „Dunav soja” od 19. siječnja 2013.;

---

¹ SL C 199E, 7.7.2012, str. 58.

² Mišljenje o prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 2012/2002, uredbi (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, EU br. 1304/2013, (EU) br. 1305/2013, (EU) br. 1306/2013, (EU) br. 1307/2013, (EU) br. 1308/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014, (EU) br. 652/2014 Europskog parlamenta i Vijeća i Odluke br. 541/2014/EU Europskog parlamenta i Vijeća.

³ Glavno tajništvo Vijeća (OR. en) 10055/17, Bruxelles, 7. lipnja 2017.

⁴ SL L 147, 18.6.1993, str. 25.

⁵ Organizacija za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih naroda (FAO), Međunarodna godinom mahunarki: hranjivo sjemenje za održivu budućnost.

⁶ IP/B/AGRI/IC/2012-067 (PE 495.856).

- uzimajući u obzir članak 52. Poslovnika,
  - uzimajući u obzir izvješće Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj i mišljenje Odbora za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane (A8-0121/2018),
- A. budući da je Europska unija i dalje pogođena znatnim manjkom biljnih bjelančevina zbog potreba u njezinom sektoru uzgoja stoke koji ovisi o uvozu hrane za životinje iz trećih zemalja i da se ta situacija nažalost nije znatno poboljšala unatoč brojnim najavljenim namjerama i već poduzetim inicijativama po tom pitanju tijekom razdoblja duljeg od 15 godina i unatoč uporabi suproizvoda iz proizvodnje biogoriva; budući da je trenutačna situacija u kojoj se nalazi EU, koja je obilježena uvozom biljnih bjelančevina (uglavnom soje) iz Južne Amerike, neodrživa i ukazuje na to da bi za poboljšanje održivosti tih uvoza trebalo uložiti više truda;
- B. budući da je od ključne važnosti smanjiti iznimnu ovisnost Unije o uvozu proteinskih usjeva, koji se uglavnom upotrebljavaju za hranu za životinje; budući da, osim utjecaja na okoliš u regijama koje proizvode soju, trenutačna situacija nosi velike rizike, osobito za sektor stočarstva u EU-u, jer je došlo do znatnog povećanja nestabilnosti cijena na međunarodnim tržištima;
- C. budući da se Europski parlament više puta očitovao o bjelančevinama i o potrebi za uvođenjem europskog plana za bjelančevine, ali da te inicijative nisu bile uistinu popraćene učincima koji bi mogli promijeniti situaciju ovisnosti Europe o opskrbi bjelančevinama biljnog podrijetla;
- D. budući da je zbog izbijanja krize prouzročene pojavom goveđe spongiformne encefalopatije (GSE) europska zabrana opravdano nametnuta na uporabu životinjskog brašna u hrani za životinje¹, ali se zato znatno povećao uvoz soje iz Latinske Amerike;
- E. budući da je stoga u Europskoj uniji samo 3 % obradivih površina namijenjeno za proteinske usjeve te se uvozi više od 75 % bjelančevina biljnog podrijetla, ponajprije iz Brazila, Argentine i SAD-a;
- F. budući da su stočarski sektori u Uniji iznimno osjetljivi na nestabilnost cijena i narušavanje tržišnog natjecanja te ovise o uvozu pristupačnih i kvalitetnih biljnih bjelančevina, što predstavlja pravi izazov za europska poljoprivredna gospodarstva;
- G. budući da europski proteinski usjevi stvaraju uljane nusproizvode koji mogu doprinijeti kružnom gospodarstvu i biti korisni za ljudsku potrošnju, obnovljivu energiju i proizvodnju zelenih kemikalija; budući da se zajedničkom proizvodnjom bjelančevina i nusproizvoda u Europi omogućuje smanjenje uvoza genetski modificiranih bjelančevina i biogoriva koja doprinose krčenju šuma;
- H. budući da se analiza problema biljnih bjelančevina u hrani za životinje uglavnom obavljala samo iz aspekta tvari bogatih bjelančevinama, manjka biljnih bjelančevina i istraživanja sirovina za dopunjavanje hrane životinja iz uzgoja;

---

¹ Uredba (EZ) br. 999/2001.

- I. budući da je potrebno provesti sveobuhvatniju analizu problema biljnih bjelančevina u Europi kako bi se došlo do dugoročne strategije i što je moguće više ideja za učinkovitije djelovanje u cilju smanjenja naše ovisnosti o uvezenim biljnim bjelančevinama; budući da je ta strategija sredstvo u prijelazu na održivije poljoprivredno-prehrambene sustave i sustave uzgoja;
- J. budući da su bjelančevine, kao i energija, ključan element naše prehrane i mogu se nalaziti u namirnicama biljnog ili životinjskog podrijetla;
- K. budući da su biljne bjelančevine u središtu pitanja o neovisnosti i sigurnosti opskrbe hranom (u pogledu prehrambenih proizvoda i hrane za životinje), zaštiti okoliša, globalnom zagrijavanju i obnovljivim izvorima energije; da su neophodne za život i da su prisutne u svojoj hrani, kako za ljude tako i za životinje;
- L. budući da je od 1994. do 2014. ukupna europska proizvodnja sirovina bogatih bjelančevinama porasla s 24,2 na 36,3 milijuna tona (+50 %), a da je istovremeno potrošnja porasla s 39,7 na 57,1 milijuna tona (+44 %); budući da je stoga ukupni manjak bjelančevina u EU-u u porastu (20,8 tona 2014.); budući da je svjetsko tržište biljnih bjelančevina, zajedno s tržištem soje i sojinih pogača, posljednjih 50 godina doživjelo znatan razvoj i da se potrošnja tih sirovina povećala u svim državama članicama pri čemu je potrošnja soje porasla s 2,42 milijuna tona 1960. na gotovo 36 milijuna tona danas; budući da stočarski sektor EU-a snažno ovisi o uvozu soje i sojinih pogača iz trećih zemalja, posebno iz Južne Amerike; budući da potražnja za sojom u EU-u zahtijeva površinu od gotovo 15 milijuna hektara, od čega je njih 13 u Južnoj Americi;
- M. budući da se uzgojem proteinskih usjeva stvara značajna dodana vrijednost za okoliš, koja nije ugrožena uporabom sredstava za zaštitu biljaka;
- N. budući da je Kina posljednjih godina postala najveći svjetski uvoznik soje te je uspostavila vlastitu i netransparentnu strategiju za sigurnost opskrbe, izvan klasičnih tržišnih mehanizama i na temelju ugovora o proizvodnji s najvećim svjetskim proizvođačem soje, Brazilom, i s pomoću velikih ulaganja, na štetu okoliša, u proizvodnju i infrastrukturu za preradu (usitnjavanje) i lučki prijevoz u toj zemlji; budući da bi se tom strategijom internacionalizacije kineskog poljoprivredno-industrijskog sektora u bliskoj budućnosti mogla ugroziti opskrba tržišta sojom i uljaricama u EU-u, koji je također važan kupac proizvoda iz Brazila, te ugroziti stabilnost tržišta Unije;
- O. budući da je većina soje uvezene u Europsku uniju, posebno iz Sjeverne i Južne Amerike, dobivena iz genetski modificiranih usjeva i da su europski potrošači nepovjerljivi prema toj tehnologiji; budući da postoji rastući interes za lokalne proizvode koji ne sadrže GMO te sve veća zabrinutost u pogledu ugljičnog otiska uvoza; budući da u EU-u mnogi proizvođači i prerađivači soje, proizvođači hrane za životinje, ali i predstavnici prehrambene industrije (proizvođači mesa, proizvođači mlijeka i jaja i drugi korisnici proizvoda od soje), trgovački lanci te druge relevantne institucije podržavaju održive sustave u proizvodnji soje bez GMO-a;
- P. budući da se europska poljoprivreda, kako bi odgovorila na prehrambene potrebe EU-a, u okviru zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) promijenila; budući da je ojačala, a

tržišta poljoprivrednim proizvodima i sirovinama su se otvorila, što je povećalo ovisnost EU-a o uvozima biljnih proteina iz Sjeverne i Južne Amerike; budući da je globalizacija dovela do promjene u prehrambenim navikama, a gospodarstva su se specijalizirala, što je u pogledu proizvodnje bjelančevina dovelo do značajnih kretanja sirovina na velikim udaljenostima, bez obzira na to je li riječ o dušičnim gnojivima za usjeve ili sirovinama bogatima bjelančevinama za prehranu stoke, s učinkom na okoliš i klimu;

- Q. budući da je proizvodnja proteinskih usjeva, osobito soje, uvezene u svrhu proizvodnje hrane za životinje, jedan od ključnih pokretača prenamjene zemljišta te u mnogim regijama izvan Europe uvelike pridonosi globalnom krčenju šuma; budući da bi povećani uzgoj europskih proteinskih usjeva mogao predstavljati bitnu dopunu mjerama za promicanje opskrbnih lanaca robe bez krčenja šuma; budući da je rješavanje globalnog problema krčenja šuma i degradacije šuma postalo još važnije s obzirom na Program održivog razvoja do 2030. i Pariški sporazum o klimatskim promjenama;
- R. budući da se dušik koji je potreban za uzgoj biljaka i proizvodnju biljnih bjelančevina, osim mahunastih usjeva, danas u prvom redu dobiva iz sintetičkih dušičnih gnojiva, čija je proizvodnja skupa i troši puno energije, njima se onečišćuju i voda i zrak te imaju velik ekološki otisak zbog uporabe velikih količina fosilnih goriva tijekom proizvodnog procesa; budući da to ne pridonosi cilju kružnog gospodarstva i učinkovitijem korištenju našim resursima i tokovima otpada; budući da je u tim okolnostima važno ponovno razmotriti pristup pitanju bjelančevina, od faze proizvodnje do potrošnje, u pogledu rezultata proizvodnje i rezultata koji su u skladu sa zaštitom okoliša, i to na temelju boljeg upravljanja ciklusom dušika, uključujući uporabu i razvoj organskih dušičnih gnojiva poput recikliranih hranjivih tvari iz tokova organskog otpada, primjerice životinjskog gnojiva;
- S. budući da bi za smanjenje ovisnosti EU-a o uvozu biljnih bjelančevina trebalo saditi usjeve bogate bjelančevinama koji ispunjavaju potrebe preživača i životinja koje nisu preživači, ali i sve ostale usjeve (površine za uzgoj krmnog bilja i travne površine) koji se, iako imaju manji udio bjelančevina, uzgajaju na velikim površinama u svim područjima Unije; budući da postoje mnoge prednosti hranjenja životinja na ispaši za preživače, uključujući manje ulazne troškove poljoprivrednih gospodarstava;
- T. budući da neće doći do porasta u proizvodnji biljnih bjelančevina bez povećanja profitabilnosti takvih biljaka i da je danas za potporu održivom razvoju europske poljoprivrede potrebno provesti strateški, učinkovit i ambiciozan plan opskrbe biljnim bjelančevinama; budući da takav plan zahtijeva mobilizaciju više politika Unije, a prvenstveno ZPP-a;
- U. budući da se u Europskoj uniji za potporu ostvarenju cilja europske neovisnosti u opskrbi proteinima posljednjih desetljeća upotrebljavaju tri glavne poluge djelovanja, a to su dobrovoljne proizvodno vezane potpore za proteinske kulture i uljarice, politika EU-a u vezi s biogorivom i mjera uvedena zadnjom reformom ZPP-a, kojom je 30 % izravnih potpora uvjetovano provedbom mjera ozelenjivanja, uključujući obvezu da se 5 % obradivih površina namijeni za ekološki značajne površine i odluku da se dopusti uzgoj kultura koje fiksiraju dušik i postrnih kultura;
- V. budući da se interes poljoprivrednika za vezanje dušika i usjeve bogate bjelančevinama znatno povećao jer oni tako mogu ispuniti zahtjeve u okviru politike ekologizacije te

- budući da će taj interes potaknuti oplemenjivače bilja da nastave ili povećaju svoje aktivnosti u vezi s tim usjevima;
- W. budući da se u razdoblju od 2000. do 2013. samim mjerama uvedenima ZPP-om nije uspio preokrenuti trend smanjenja ili stagnacije proizvodnje bjelančevina u Europi, nego je od 2013. kombinacija tih potpora pomoću mjere „ozelenjivanja”, kojom je dopušten uzgoj proteinskih usjeva na ekološki značajnim površinama, ostvaren velik rast u proizvodnji bjelančevina u EU-u;
- X. budući da se političkim sporazumom o ZPP-u koji su 2013. donijeli Parlament, Vijeće i Komisija predviđa mogućnost uzgoja usjeva koji vežu dušik na ekološki značajnim površinama;
- Y. budući da su istraživanja pokazala da proizvođači hrane za životinje često dodaju više bjelančevina u hranu nego što je potrebno te budući da se povećanje učinkovitosti može postići preciznijim određivanjem udjela bjelančevina potrebnih ciljanim vrstama;
- Z. budući da se zbog malog udjela proteinskih kultura u Uniji smanjuje broj istraživačkih programa koji se bave proteinima biljnog podrijetla, jednako kao i izobrazba, inovacije i stjecanje praktičnog iskustva u EU-u; budući da se učinkovitost inovacija mora povisiti, a politika istraživanja u korist bjelančevina pojačati, ali uzevši u obzir da to može uspjeti samo ako se provodi u okviru srednjoročnih i dugoročnih političkih obveza; budući da je politikom istraživanja također potrebno obuhvatiti domaće mahunarke prilagođene lokalnim uvjetima;
- AA. budući da će poticanje aktivnosti uzgoja biljaka biti važno za razvoj novih sorti proteinskih usjeva koje mogu pridonijeti većoj proizvodnji bjelančevina u EU-u; budući da je za učinkovite aktivnosti uzgoja biljaka potrebna dugoročna istraživačka politika kojoj je dodijeljeno dovoljno sredstava i odgovarajuće regulatorno okruženje koje potiče inovacije;
- AB. budući da je Komisija već financirala i trenutačno financira niz relevantnih projekata, uključujući projekte pod naslovom „SFS-44-2016: Zajednički program uzgoja biljaka za smanjenje ovisnosti EU-a i Kine o uvozu bjelančevina”; budući da je potrebno omogućiti odgovarajuću komunikaciju, širenje i iskorištavanje rezultata takvih projekata kako bi se buduće političke odluke u tom području temeljile na dokazima;
- AC. budući da su se od 2007. troškovi u pogledu soje realno gotovo udvostručili;
1. smatra da je došlo vrijeme za provedbu sveobuhvatnog europskog strateškog plana proizvodnje i opskrbe bjelančevinama biljnog podrijetla, koji se temelji na održivom razvoju svih usjeva koji su prisutni u Uniji nadalje smatra da ta promjena znači bitnu izmjenu naših proizvodnih sustava u skladu sa zahtjevima sredstava potrebnih za život poljoprivrednika i zahtjevima kružnoga gospodarstva i održive poljoprivredne proizvodnje, utemeljene na načelima poput agroekologije i drugim praksama koje su u skladu s okolišem, uključujući strategije niskih ulaganja za hranjenje preživača koje se temelje na trajnim pašnjacima i privremenim travnjacima na obradivom zemljištu;
  2. poziva Komisiju da poduzme hitne mjere kako bi se spriječilo smanjenje trenutačne razine proizvodnje proteinskih usjeva, uzimajući u obzir prednosti za okoliš koje

proizlaze iz tradicionalnog uzgoja usjeva za vezanje dušika na ekološki značajnim površinama;

3. uviđa da proteinski usjevi mogu biti korisni za okoliš zbog svoje sposobnosti vezanja dušika iz atmosfere; dodaje da to uključuje manju upotrebu gnojiva dobivenih iz fosilnih goriva, poboljšanje kvalitete tla i plodnosti, a u plodoredu smanjenje razina bolesti nastalih stalnim uzgojem samo jedne vrste usjeva i poboljšanje biološke raznolikosti; ističe, međutim, da biološki dušik koji se veže na te usjeve može doprinijeti smanjenju ulaznih troškova i mogućih negativnih učinaka na okoliš povezanih s pretjeranim korištenjem gnojiva;
4. poziva na uspostavu europske platforme, uz podršku Europskog tržišnog opservatorija za usjeve, kojom bi se omogućilo: utvrditi površine za uzgoj bjelančevina u EU-u prema kategoriji usjeva i lokaciji, izraditi tehničke reference dostupne svim poljoprivrednicima, odrediti kapacitet europske proizvodnje bjelančevina kako bi se olakšalo njihovo stavljanje na tržište i katalogizirati sva istraživanja o bjelančevinama provedena u privatnom i javnom sektoru;
5. preporučuje da se obrati pozornost na sve izvore biljnih bjelančevina, odnosno na usjeve koji spadaju u prehranu ljudi i životinja te na regulatornu potporu razvoju i stavljanju na tržište novih biljnih bjelančevina; nadalje, smatra da bi se trebalo provesti više istraživanja o alternativnim izvorima bjelančevina;
6. prima na znanje da je proizvodnja soje u Južnoj Americi najvažniji čimbenik u promjeni korištenja zemljišta i da uzrokuje višestruke ekološke probleme poput zagađenja podzemnih voda pesticidima, erozije tla, iscrpljivanja zaliha vode i krčenja šuma, što dovodi do golemog gubitka biološke raznolikosti; uviđa da proizvodnja soje ima negativne socijalne i zdravstvene posljedice u zemljama proizvođačima, otežane slabim pravima posjeda zemljišta, otimanjem zemljišta, prisilnim protjerivanjem i drugim vrstama kršenja ljudskih prava;
7. podsjeća da su kriza uzrokovana pojavom goveđe spongiformne encefalopatije (tzv. kralje ludilo) devedesetih godina 20. stoljeća i zabrana uporabe prerađenih životinjskih proteina u hrani za životinje, kao što je utvrđeno Uredbom (EZ) br. 999/2001, povećale potražnju za proteinima biljnog podrijetla u Europi; napominje da se u europskom ribogojstvu upotrebljavaju alternativni europski izvori hrane za životinje bogate proteinima kao što je riblje brašno;

Višestruki ciljevi plana

8. smatra da bi se tim planom trebala povećati održiva proizvodnja biomase na relevantnim poljoprivrednim površinama razvijanjem trajnog biljnog pokrova, od kojeg se jedan dio može namijeniti opskrbi bjelančevinama;
9. smatra da je potrebno posebno se usredotočiti na potencijal mahunastih usjeva, bilo u sjemenu ili u obliku krmnog bilja, jer ta porodica ima nekoliko poljoprivrednih, ekonomskim i ekoloških prednosti te je njihova osobita prednost to što vežu dušik iz zraka zahvaljujući svojem simbiotskom sustavu zbog čega im je smanjena potreba za sintetičkim dušičnim gnojivom, a potreba za pesticidima vrlo je mala; ističe da mahunasti usjevi pospješuju strukturu tla za sljedeći usjev zahvaljujući tome što iza

sebe ostavljaju dušik, što može povećati prinos za od 10 % do 20 %; ističe da se plodoredom doprinosi kvaliteti tla, smanjuje razina bolesti i podržava biološka raznolikost;

10. ističe, osim toga, da se u sustavima plodoređa koji obuhvaćaju mahunaste usjeve prekidaju reproduktivni ciklusi štetočina i patogena, čime se smanjuju razine biljnih bolesti i potreba za primjenom pesticida; primjećuje da je dodatna korist ta da se biološka raznolikost povećava i prekidanjem uzgoja samo jedne vrste iz godine u godinu;
11. preporučuje, naročito u okviru ZPP-a, da se podrže usjevi soje u EU-u te da se potakne njihova isplativost i konkurentnost jer se novim sortama danas otvaraju i nove mogućnosti u nekim regijama u kojima se usjev može prilagoditi, no dodaje da to ne bi trebalo u drugi plan staviti uzgoj drugih proteinskih zrnatih usjeva (lupine, boba, graška, slanutka, kikirikija, krupnosjemenog boba itd.); smatra da bi se uzgojem tih brojnih vrsta omogućila proizvodnja što veće količine bjelančevina u svim regijama Europe, ovisno o njihovim lokalnim klimatskim uvjetima;
12. traži da se veća pozornost posveti upravljanju travnatim i djetelinskim usjevima koji, uzimajući u obzir njihove velike površine, znatno doprinose zadovoljavanju potreba za bjelančevinama u životinjskoj prehrani (samo preživači); navodi da mahunasti usjevi kao što je djetelina mogu dobro napredovati na travnjacima;
13. preporučuje da se u sustave ratarskih kultura i krmnog bilja ponovno uvedu bjelančevine biljnog podrijetla kao što su soja, alfalfa, krupnosjemeni bob, grašak te usjevi kao što su djetelina, esparzeta i mnoge druge mahunarke;
14. smatra da je potrebno razviti regionalne lance proizvodnje i prerade bjelančevina i da se to može ostvariti udruživanjem poljoprivrednika i bližom suradnjom između proizvođača ratarskih kultura i uzgajivača (ugovori o nabavi i razmjeni, izgradnja decentraliziranih malih do srednjih objekata za biološku proizvodnju / rafiniranje „zelenih bjelančevina”), razmjenom znanja o odgovarajućim vrstama mahunarki, plodoređu i vrstama tla; u tu svrhu smatra da je aktere koji počinju s izravnom proizvodnjom ljudske i životinjske hrane na bazi bjelančevina potrebno podržati, u okviru ZPP-a, u njihovom preuzimanju rizika; naglašava važnost izravnih ugovora između uzgajivača i proizvođača hrane za životinje;
15. kao odgovor na sve veći interes europskih potrošača za proizvode koji ne sadrže GMO, potiče na promicanje proizvodnje visokokvalitetnih vrsta biljnih bjelančevina bez GMO-a s jasnom sljedivosti i jasnim označivanjem (kad je riječ o mjestu proizvodnje i primijenjenim metodama);
16. smatra da je potrebno podupirati veću autonomiju poljoprivrednih gospodarstava za proizvodnju životinjske hrane za preživače i za monogastrične životinje na razini tih gospodarstava i na razini regije (uključujući proizvodnju hrane na poljoprivrednom gospodarstvu);
17. smatra poželjnim smanjiti gubitke žetve i tok preostalog otpada te povećati prehrambenu kakvoću poboljšanjem sustava žetve, čuvanja i prerade (sušenje, zamatanje itd.);

18. smatra da je za povećanje proizvodnje biljnih bjelančevina potrebno povećati profitabilnost tih usjeva i usvojiti prakse poput plodoređa (u trajanju od najmanje 3 godine) i uzgoja podusjeva za mahunaste usjeve, povećati mješoviti uzgoj sorti i usjeva u sektorima proizvodnje sjemena (djetelina/uljana repica, pšenoraž/grašak itd.) i krmnog bilja (trava, djetelina, suražica itd.) kako bi se prešlo na održiviji poljoprivredno-prehrambeni sustav kojim se pruža podrška prijelazu s intenzivnog uzgoja samo jedne vrste usjeva unutar i izvan EU-a na raznolike agroekološke sustave;
19. zahtijeva da se započne istraživanje o: prikladnosti za korištenje u plodoredima i mješovitom uzgoju usjeva; odabiru novih sorti i vrsta kojima se poljoprivrednicima omogućuje fleksibilnost prilagodbe klimatskim promjenama, otpornosti na stres, mješavini usjeva, poboljšanju prinosa, udjelu bjelančevina i probavljivosti hrane za životinje (klice, uljana repica itd.), povećanju otpornosti biljaka na bolesti, biologiji klijanja korova radi kontrole korova, konverziji hrane za životinje, kao i o biostimulansima; ističe da bi poljoprivrednici na raspolaganju trebali imati dosljedan paket instrumenata uključujući prakse i tehnike upravljanja te proizvode za zaštitu bilja kako bi se mogli boriti protiv štetočina i drugih čimbenika koji mogu imati negativan utjecaj na prinos i rast usjeva;
20. poziva na velika ulaganja u istraživanje, uključujući istraživanje sorti, radi poboljšanja agronomske učinkovitosti usjeva, stvaranja gospodarskog interesa za proteinske usjeve, koji mogu biti zakinuti zbog usporedbe s dobiti koju ostvaruju drugi usjevi, osiguranja više sorti usjeva kako bi se osigurali prinosi, rješavanja agronomskih pitanja kojima se ograničava uzgoj proteinskih kultura i osiguranja dovoljnih količina, što je ključno za strukturiranje lanca proizvodnje i distribucije; ističe da je također potrebno razviti proteinske usjeve koji su prilagođeniji europskoj klimi, poboljšati njihovu proteinsku vrijednost i zajamčiti sigurna ulaganja kako bi se potaklo istraživanje;
21. preporučuje veću uporabu precizne poljoprivrede, posebno digitalizacijom, kako bi se što točnije odredio unos u biljaka i prehrana u životinja, a time smanjilo rasipanje i određena zagađenja te preporučuje veću uporabu mehaničkih sustava za kontrolu korova;
22. namjerava poticati: stjecanje novih znanja, prijenos znanja, početnu i daljnju obuku, kao i potporu svim oblicima inovacija i primijenjenog istraživanja u području hrane za ljude i hrane za životinje;
23. poziva na podupiranje svih oblika inovacija i primijenjenog istraživanja razmjenom iskustva i znanja te osobito oslanjanjem na dionike na lokalnoj razini koji raspolažu inovativnim rješenjima;
24. poziva na uspostavu kriterija održivosti za uvoz hrane za životinje kako bi se zajamčila održiva proizvodnja proteinskih biljaka u trećim zemljama koja neće dovesti do negativnog utjecaja na okoliš i društvo;
25. naglašava važnost uloge koju bi poučavanje o prehrani moglo imati u oblikovanju potražnje za hranom; ističe potrebu za donošenjem smjernica o prehrani na razini EU-a ili država članica u cilju promicanja zdrave prehrane i istodobnog rješavanja problema koji se tiču okoliša, a povezani su s proizvodnjom hrane;

26. smatra da je potrebno ojačati tehničku podršku poljoprivrednicima i savjetovanje u cilju promicanja održive proizvodnje zrnatih bjelančevina i krmnog bilja;

Instrumenti obuhvaćeni planom

27. smatra da taj plan zahtijeva mobilizaciju i usklađivanje različitih politika Unije: ZPP-a, politika istraživanja, politike za zaštitu okoliša i klimatske politike, energetske politike, politike susjedstva i trgovinske politike;
28. smatra važnim da se u okviru ZPP-a podržavaju proteinski usjevi s pomoću različitih mjera poput dobrovoljnih vezanih plaćanja, koja ne bi trebala biti ograničena na usjeve i regije s poteškoćama kako bi omogućila više, i plaćanja za ekologizaciju, ali i s pomoću drugog stupa, naročito putem agroekoloških mjera u području ekološke i ostalih oblika poljoprivrede, kvalitete ulaganja, sustava za savjetovanje poljoprivrednika, osposobljavanja, a spomenimo svakako i inovacije kroz Mrežu Europskog partnerstva za inovacije (EIP); naglašava da je uvođenje vezanih plaćanja pokrenulo proizvodnju proteinskih usjeva u nekim državama članicama;
29. smatra da bi se mogle izvući korisne pouke iz nedavne zabrane upotrebe pesticida na ekološki značajnim površinama iako su one 2016. pokrivale 15 % europskih obradivih zemljišta (8 milijuna hektara) i da je gotovo 40 % tih površina zasijano usjevima koji vežu dušik ili postrnim usjevima; smatra da se u okviru opće aktivacije svih iskoristivih poljoprivrednih površina, predviđene u planu za autonomiju opskrbi biljnim bjelančevinama, ekološki značajne površine mogu koristiti za proizvodnju bjelančevina i u okviru tradicionalne poljoprivrede, uz integriranu zaštitu bilja, uzimajući u obzir činjenicu da poljoprivrednici koji uzgajaju te usjeve na ekološki značajnim površinama u okviru tradicionalne poljoprivrede nemaju uvijek jamstvo da će moći djelovati u slučaju najezde nametnika na usjevima, i u okviru ekološke poljoprivrede, s obzirom da bi za zamjenu soje koja se uvozi u EU usjevom soje bilo potrebno zasaditi gotovo 17 milijuna hektara u Uniji; smatra da su uostalom ekološki značajne površine nužne za jačanje ugrožene bioraznolikosti i naše prehranbene sigurnosti jer bioraznolikost može, osobito poboljšanjem oprašivanja, povećati prinose susjednih usjeva, koji mogu biti proteinski, do 20 %;
30. preporučuje prilagodbu oblika ekologizacije za održavanje trajnih travnjaka kako bi se u nekim regijama bolje uzela u obzir posebnost same lucerne ili u kombinaciji s travama na privremenim travnjacima koji traju dulje od pet godina, koji zbog ograničenog trajanja ulaze u kategoriju stalnih travnjaka u skladu sa zakonskom definicijom koja ograničava njihovu rotaciju nakon isteka razdoblja od pet godina, dok njihovo ponovno zasađivanje omogućuje da se proizvede velika količina bjelančevina od krmnog bilja i da se osigura veća autonomija u opskrbi bjelančevinama za predmetna gospodarstva;
31. pozdravlja činjenicu da je u okviru skupne revizije Zajedničke poljoprivredne politike Europski parlament postigao ponovnu evaluaciju čimbenika prenamjene usjeva koji vežu dušik s 0,7 na 1, kao nadoknadu zbog zabrane uporabe pesticida na ekološki značajnim površinama;
32. smatra da se u okviru europske strategije za bjelančevine u obzir treba uzeti preinaka Direktive o obnovljivoj energiji, dvostruka uporaba bjelančevina i uloga njihovih

nusproizvoda, otpada i ostataka u kružnom gospodarstvu te poticati plodored i raznolikost te iskorištavanje ugara u skladu s mjerama ekologizacije ZPP-a;

33. smatra važnim da se u budućem ZPP-u uzmu u obzir dodatni prijedlozi za podupiranje uzgoja usjeva biljnih bjelančevina, kao što je plodored u trajanju od najmanje 3 godine na ratarskim površinama u cilju dodavanja mahunastih usjeva; u tom smislu ističe da države članice u kojima su česte bolesti uzrokovane vlažnom klimom trebaju duže razdoblje plodoreda; također smatra da je posebno važno uvesti plaćanje za ekosustav koje je fleksibilnije od plaćanja za ekologizaciju tako da se prepoznaju koristi mahunarki i uljarica za biološku raznolikost, uključujući za hranidbu oprašivača, omoguće mehanizmi za preuzimanje rizika za inovatore i u politici ruralnog razvoja uspostavi podprioritet za bjelančevine;
34. ističe potrebu za uvođenjem novih instrumenata koji pridonose povećanju opskrbe biljnim bjelančevinama, posebice sojom, te za osiguravanjem pravedne provedbe diljem država članica;
35. smatra da su trenutačna istraživanja u području strategije za proteinske usjeve rascjepkana i da im nedostaje usmjerenosti; poziva na povećanje napora u istraživanju, osobito javnom, i razvoju, za slabije razvijene proteinske usjeve koji su prikladni za hranu za ljude i hranu za životinje, koji nisu ili su vrlo malo zanimljivi privatnim ulagačima te alternativne izvore bjelančevine kao što su kukci i alge; poziva na snažniju suradnju između javnih i privatnih istraživačkih institucija; naglašava potrebu za uspostavljanjem regulatornog okvira kojim će se poduprijeti programi istraživanja i inovacija kako bi se postigla povećana i konkurentna proizvodnja bjelančevina;
36. preporučuje da se povećaju ulaganja u industrijske i poljoprivredne istraživačke projekte koji će se usredotočiti na povećanje kvalitete i raznolikosti funkcionalnih bjelančevina za ljudsku potrošnju;
37. smatra da je potrebno osigurati našu autonomiju opskrbe sojom kroz veću suradnju sa susjedstvom i bjelančevine koje se nabavljaju izvan EU-a uzimati iz više izvora, posebno iz susjednih zemalja koje su odabrale europski smjer i koje proizvode soju koja se Dunavom može dovesti do EU-a; poziva da se pri uvozu poštuju iste društvene i okolišne norme kao i za proizvodnju na području EU-a i pozdravlja uzgoj soje koja ne sadrži GMO kako bi se ispunili zahtjevi potrošača;
38. priznaje da su današnje poljoprivredne prakse nezamislive bez soje, da je ta vrlo važna mahunarka u nedavnoj prošlosti gotovo nestala iz europskog uzgoja, i da je uzgoj soje porastao s 17 milijuna tona 1960. na 319 milijuna tona 2015.;
39. poziva na prilagodbe drugom stupu ZPP-a kako bi se ostvarilo veće priznanje i bolji povrat doprinosa takvih usjeva u hranjenju oprašivača u ključnom razdoblju sezone (biljke koje rano cvjetaju u proljeće) i njihove uloge u borbi protiv depopulacije oprašivača;
40. podržava uvođenje transparentnog sustava označivanja proizvoda na temelju certificiranih standarda proizvodnje kao što su standardi „Danube Soya” i „Europe Soya”;

41. smatra da su sporazumi iz Blair Housea iz 1992. o bjelančevinama, iako i dalje na snazi, de facto zastarjeli i da ne bi trebali ometati održivi razvoj proteinskih kultura u Europi;

o

o o

42. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.

OBRAZLOŽENJE

I. TRENUTAČNO STANJE

U posljednjih 15 godina naš je Parlament više puta izrazio svoj stav o bjelančevinama i potrebu za uspostavljanjem europskog plana za bjelančevine. Te inicijative nažalost nikada nisu naišle na pozitivan odjek tako da Europska unija i dalje ovisi o drugima u pogledu svoje opskrbe biljnim proteinima. To bi mogao biti pogodniji trenutak za preispitivanje pitanja, s obzirom na to da su ga Europski parlament, Vijeće i Komisija već uključili na svoj dnevni red, o čemu svjedoči Izjava Vijeća o soji iz lipnja ove godine i najava strategije za bjelančevine europskog povjerenika Hogana koja je došla iz Komisije.

U prošlosti se problem bjelančevina u hrani za životinje analizirao samo u odnosu na tvari bogate bjelančevinama i na naš manjak biljnih bjelančevina, a uglavnom smo ga nastojali riješiti uvozom soje. Kako bi temi bjelančevina u Europi pristupili na drugačiji način, važno je podsjetiti i na ulogu bjelančevina u ljudskoj prehrani.

Problematika bjelančevina je zapravo složenija. Opskrba bjelančevinama je centralni problem te se nalazi u središtu dvaju ključnih pitanja koja zahtijevaju našu neposrednu pozornost, a odnose se na sigurnost opskrbe hranom s jedne strane i ekološke te klimatske izazove s druge.

1. Bjelančevine u središtu dvaju ozbiljnih izazova

(a) Pitanje sigurnosti opskrbe hranom

Pritok uvezenih bjelančevina biljnog podrijetla nužan je za potrebe životinja iz uzgoja.

Svjetsko tržište bjelančevina zajedno s tržištem sojinih pogača posljednjih se godina znatno promijenilo na način koji u bliskoj budućnosti može dovesti do napetosti, a određene regije u svijetu postale su vrlo veliki potrošači bjelančevina, posebno u obliku mesa.

U posljednjih se više od 50 godina potrošnja soje u svim poljoprivrednim zemljama naglo povećala i ona danas kao sirovina čini 45 % svjetskog tržišta bjelančevina. U Europi je potrošnja soje narasla s 2,42 milijuna tona 1960. na današnjih gotovo 36 milijuna tona. U drugim zemljama, a osobito u Kini, potrošnja je u posljednje vrijeme doslovno eksplodirala. Kina je danas najveći svjetski uvoznik soje, koju uglavnom uvozi od najvećeg svjetskog proizvođača i izvoznika, Brazila. Posebnu pažnju treba obratiti na jednu činjenicu: Kina, koja uvozi više od 2/3 proizvodnje Brazila, uspostavila je strategiju za sigurnost svoje opskrbe koja u bliskoj budućnosti može ugroziti našu opskrbu, ali i opskrbu drugih kupaca soje.

Cijena soje uskoro bi mogla znatno narasti, a moguće je i da se ta opskrba ukine ili znatno pogorša.

(b) Pitanje u vezi s okolišem

Proizvodnja biljnih bjelančevina uporabom dušika u obliku umjetnih gnojiva također znatno utječe na okoliš jer dovodi do onečišćenja (lančanom reakcijom) hidrosustava i tijekom

proizvodnje ispušta stakleničke plinove. Za poboljšanje zatvaranja ciklusa dušika potrebno je posebno promisliti o održivosti naših sustava poljoprivredne proizvodnje i proizvodnje hrane.

Kroz pitanje bjelančevina očito se preispituje razvoj naše poljoprivrede i našeg prehrambenog modela. Naš prehrambeni sustav više se ne može zadovoljiti običnim prilagodbama potrebi za uvezenim biljnim sirovinama bogatim bjelančevinama i golemom proizvodnjom sintetičkih dušičnih gnojiva jer te prilagodbe mogu dovesti do neravnoteže na lokalnoj i napetosti na međunarodnoj razini. Na nama je da temeljito preispitamo održivi poljoprivredni prehrambeni sustav u kojem bjelančevine moraju pronaći svoje mjesto kako bi dobili što je moguće više manevarskog prostora i prostora za djelovanje u cilju smanjenja naše ovisnosti o biljnim bjelančevinama.

2. Svi izvori bjelančevina su važni

(a) Neuravnotežena opskrba bjelančevinama za prehranu životinja

Svake godine 477 milijuna tona sirovina ulazi u hranu za životinje, od čega približno 50 % potječe iz proizvodnje krmnog bilja i pašnjaka za ispašu na gospodarstvima, a preostali dio iz ratarskih kultura i uvezenih proizvoda.

Potražnja za proteinskim usjevima, osim krme, iznosi oko 45 milijuna tona sirovih bjelančevina godišnje. 60 % te potražnje zadovoljeno je zajedničkom proizvodnjom mesa, a 40 % usjevima žitarica i uljarica.

Stopa samodostatnosti EU-a za sve bjelančevine koje ulaze u životinjsku prehranu iznosi 38 %. Stopa samodostatnosti za sojine pogače vrlo je niska i iznosi 5 % iako one predstavljaju otprilike 1/3 te opskrbe bjelančevinama.

(b) Raspoložive mogućnosti

Veća autonomija pretpostavlja da se prvenstveno sadi usjeve bogate bjelančevinama, ali i sve ostale usjeve koji se, iako imaju manji udio bjelančevina, uzgajaju na velikim površinama u svim područjima Unije. Tim bi se proširenjem na sve izvore bjelančevina omogućilo svim regijama Europe da se uključe u zajednički proces održivog razvoja, a naša bi se ovisnost o bjelančevina smanjila.

U tom cilju Unija na raspolaganju ima širok niz usjeva i sorti među kojima može birati, uključujući mahunaste usjeve poput uljarica (uljana repica, suncokret, soja) i proteinske usjeve (grašak, slanutak, grah, lupina, bob).

Posljednjih godina količina pogača od uljane repice znatno je porasla zbog razvoja biogoriva. Proizvodnja soje i dalje je skromna, ali bi uskoro mogla postati zanimljiva zbog prikladnijih sorte, boljeg uroda i šireg gospodarskog interesa u usporedbi sa žitaricama.

Soja može postići dodanu vrijednost i u ljudskoj prehrani (mlijeko, tofu). Ostali proizvodi u zrnju kao što su proteinski grašak, bob, lupina ili slanutak ne smiju se zanemariti u slučaju da se istraživanjem otkriju nove sorte i načini borbe protiv određenih bioloških nametnika. Spomenimo zatim često manje navođene krmne mahunarke koje, kao monokultura ili mješovita kultura, mogu igrati važnu ulogu u samoopskrbi stočarskih gospodarstava i

poboljšanju poljoprivredne prakse. Naposljetku, u našoj bilanci opskrbe bjelančevinama potrebno je u obzir uzeti i bolju kvalitetu žitarica.

II. SVEOBHVATAN I AMBICIOZAN STRATEŠKI PLAN ZA ODRŽIV RAZVOJ PROTEINSKIH KULTURA U EUROPI

Kako bi se ovaj europski plan za bjelančevine potkrijepio, potrebno je mobilizirati i uskladiti nekoliko politika Zajednice koje imaju utjecaja na bjelančevine.

(a) ZPP

U postojećem okviru

Bilo bi primjereno, u okviru mehanizama iz prvog stupa, dati prednost izravnoj potpori za bjelančevine kako bi se omogućila provedba plana za bjelančevine u čitavoj Uniji.

Različiti modaliteti ekologizacije povezani su s proizvodnjom bjelančevina, počevši od raznolikosti usjeva, organske poljoprivrede i sustava certifikacije, koji promiču oblike poljoprivrede u kojima se koristi rotacijom i raznolikost plodoreda, koja pogoduje usjevima bjelančevina. Ekološki značajna područja također se mogu koristiti za proizvodnju bjelančevina bez sustavnog upotrebljavanja pesticida.

S obzirom na broj država koje su se njima koristile, dobrovoljna vezana plaćanja najprikladniji su instrument za razvoj proteinskih kultura i moglo bi ih se više koristiti pod uvjetom da ih se ne ograničava na sektore i regije s poteškoćama.

Stup ruralnog razvoja nudi niz pomoći za razvoj bjelančevina, uključujući poljoprivredno-ekološke mjere, ulaganje u proizvodnju i preradu na poljoprivrednim gospodarstvima, poboljšanje kvalitete, savjetovanje, osposobljavanje, inovacije i poticajne mjere za ekološku poljoprivredu.

U okviru prilagodbe ili reforme ZPP-a

Možemo predložiti nekoliko prilagodbi određenih postojećih instrumenata. Kada je primjerice riječ o plaćanju za ekologizaciju, obavezni plodored (u trajanju od najmanje 3 godine) mogao bi biti korisna dopuna raznolikosti usjeva. To bi rezultiralo velikom poljoprivrednom i ekološkom korišću (bolji rezultati u suzbijanju štetnih organizama, poboljšanje kvalitete tla...),

a u obzir bi se mogla uzeti i mješavina usjeva. Na vezana plaćanja više se ne bi trebalo primjenjivati kriterij sektora i regije u poteškoćama kad se koriste za podržavanje proteinskih usjeva, već ih se treba učiniti fleksibilnijima kako bi se olakšala uporaba proračunskih sredstava na raspolaganju.

U okviru reforme ZPP-a mogu se razmotriti i drugi mehanizmi: potpora za ekosustav iz prvog stupa za mahunarke i posebna potpora za preuzimanje rizika za pokretanje lanaca bjelančevina. Također bi bilo moguće kombinirati sve te poljoprivredne potpore sa sredstvima iz EFRR-a.

(b) Politika u području istraživanja

EU nikada nije za prioritet odredio provedbu dugoročnih istraživanja za smanjenje naše ovisnosti o bjelančevinama biljnog podrijetla. Ulaganja u javna istraživanja vrlo su visoka za slabo razvijene usjeve koji nisu ili su vrlo malo zanimljivi ulagačima iz privatnog sektora.

(c) Politika susjedstva

Neke regije smještene na pragu EU-a, kao što je Ukrajina, raspolažu uvjetima proizvodnje i klimatskim uvjetima koji pogoduju razvoju soje, već prisutne u toj vrlo poljoprivrednoj zemlji. Suradnja u području proizvodnje bjelančevina s tom zemljom koja je u sukobu sa susjednom Rusijom i koja je odabrala surađivati s Europom imala bi smisla jer iz te regije već uvozimo tone žitarica koje konkuriraju europskim proizvođačima.

(d) Trgovinska politika

Tijekom 60-ih Europska je zajednica sklopila sporazume GATT kojima se potiče masovni uvoz bjelančevina iz trećih zemalja i posebno Amerike, čime se tim sirovinama omogućuje bescarinski pristup europskom području jer su nam potrebne. Ti su sporazumi uključeni u sporazum iz Blair Housea iz 1992. bez izmjene poreza na našim granicama, iako smo u tom razdoblju bilježili golemi višak žitarica. Nadalje, u istom je razdoblju dogovoren memorandum s SAD-om radi ograničavanja potpore koju je Europska zajednica mogla dati svojim usjevima uljarica i bjelančevina. Htio bih samo iskoristiti priliku i u okviru ovoga izvješća reći da su ti sporazumi danas zastarjeli i više ne odgovaraju našoj stvarnosti, posebno kada je riječ o globalnim izazovima u području okoliša i klimatskih promjena zbog kojih smo prisiljeni promijeniti načine naše proizvodnje i potrošnje.

11.12.2017

MIŠLJENJE ODBORA ZA OKOLIŠ, JAVNO ZDRAVLJE I SIGURNOST HRANE

upućeno Odboru za poljoprivredu i ruralni razvoj

o Europskoj strategiji za promicanje proteinskih usjeva - Poticanje proizvodnje proteinskih kultura i mahunarki u europskom poljoprivrednom sektoru (2017/2116(INI))

Izvjestitelj za mišljenje: György Hölvényi

PRIJEDLOZI

Odbor za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane poziva Odbor za poljoprivredu i ruralni razvoj da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti sljedeće prijedloge:

- A. budući da, povijesno gledano, manjak proteinskih kultura u Europi potječe još od starih međunarodnih trgovinskih sporazuma, osobito onih s SAD-om, koji su Europskoj zajednici dopuštali da zaštiti svoju proizvodnju žitarica, ali je zauzvrat bio predviđen i bescarinski uvoz proteinskih kultura i uljarica u Uniju (Opći sporazum o carinama i trgovini (GATT) i Sporazum *Blair House* između EU-a i SAD-a iz 1992.); budući da se tome pridružuje velik napredak u učinkovitosti proizvodnje proteinskih kultura u trećim zemljama, koji je doveo do nekonkurentnosti poljoprivrednika iz EU-a, kojima proizvodnja proteinskih kultura s ekonomskog stajališta nije dovoljno zanimljiva;
- B. budući da kulture iz Brazila, Argentine i SAD-a ne podliježu istim ograničenjima u pogledu zaštite okoliša i zdravlja niti regulatornim propisima i propisima koji se odnose na GMO kojima podliježu europske kulture;
- C. budući da su pravna sigurnost te stabilnost i dosljednost europskih javnih politika bitan element svake vjerodostojne dugoročne strategije proizvodnje proteina;
- D. budući da se u Europskoj uniji za potporu ostvarenju cilja europske neovisnosti u opskrbi proteinima posljednjih desetljeća upotrebljavaju tri glavne poluge djelovanja, a to su dobrovoljne proizvodno vezane potpore za proteinske kulture i uljarice, politika EU-a u vezi s biogorivom i mjera uvedena zadnjom reformom zajedničke poljoprivredne politike, kojom je 30 % izravnih potpora uvjetovano provedbom mjera ozelenjivanja, uključujući obvezu da se 5 % obradivih površina namijeni za ekološki značajne površine i odluku da se dopusti uzgoj kultura koje fiksiraju dušik i postrnih kultura;

- E. budući da se zbog malog udjela proteinskih kultura u Uniji smanjuje broj istraživačkih programa koji se bave proteinima biljnog podrijetla, jednako kao i izobrazba, inovacije i stjecanje praktičnog iskustva u EU-u; budući da istraživačka politika ima budućnost samo ako se provodi u okviru srednjoročnih i dugoročnih političkih obveza;
1. podsjeća da na proteinske kulture u Europskoj uniji otpada samo 3 % obradivih površina i da se otprilike 70 % hrane za životinje bogate proteinima uvozi, prije svega iz Brazila, Argentine i SAD-a, i da se ta hrana uglavnom sastoji od genetski modificiranih kultura; ističe da je za smanjenje ovisnosti EU-a o uvozu te ugljičnog i ekološkog otiska poljoprivrede nužno poticanje proteinskih kultura;
  2. smatra da i promicanje proteinskih kultura u sustavu plodoreda može biti moćno sredstvo za prijelaz na održivije poljoprivredno-prehrambene sustave, kojim se podupire prijelaz s intenzivnog uzgoja samo jedne vrste kulture s velikim udjelom sintetskih kemijskih proizvoda i velikim utjecajem na okoliš na raznolike poljoprivredno-ekološke sustave te da može doprinijeti ponovnoj uspostavi povoljnih ekoloških uvjeta i povećati izvore hrane za oprašivače koji su glavni elementi bioraznolikosti;
  3. naglašava da je za pokretanje, razvoj, provedbu i praćenje europske strategije za promicanje proteinskih kultura od ključne važnosti dostupnost statističkih podataka o znanju o uzgoju proteinskih kultura i trgovini, zajedno sa sklonostima potrošača u tom pogledu, kao i inicijative poljoprivrednika u vezi s uzgojem proteinskih kultura i njihov utjecaj na okoliš, zdravlje i prehranu;
  4. ističe činjenicu da proteinske kulture ne obuhvaćaju samo soju nego i zrnate i krmne mahunarke, koje se mogu uzgajati u raznim poljoprivredno-klimatskim uvjetima i uvjetima tla diljem Europe; napominje da se proteinske kulture upotrebljavaju kao hrana, hrana za životinje i gorivo; smatra da je važno promicati očuvanje i uzgoj autohtonih sorta;
  5. podsjeća da su kriza uzrokovana pojavom goveđe spongiformne encefalopatije (tzv. kravlje ludilo) devedesetih godina 20. stoljeća i zabrana uporabe prerađenih životinjskih proteina u hrani za životinje, kao što je utvrđeno Uredbom (EZ) br. 999/2001, povećale potražnju za proteinima biljnog podrijetla u Europi; napominje da se u europskom ribogojstvu upotrebljavaju alternativni europski izvori hrane za životinje bogate proteinima kao što je riblje brašno;
  6. smatra da bi se u Europskoj uniji trebali stvoriti uvjeti za razvoj održive opskrbe proteinima iz domaće proizvodnje, što ne samo da bi predstavljalo ekonomsku korist za poljoprivrednike i proizvođače hrane za životinje i hrane za potrošače nego bi imalo i niz prednosti za okoliš i klimu kao što su mogućnost fiksiranja dušika iz zraka, smanjivanje i emisija CO₂ koje nastaju u proizvodnji sintetskih kemijskih gnojiva, koja zahtijeva potrošnju velike količine energije, i emisija dušičnog dioksida koje nastaju pri uzgoju mahunarki bogatih proteinima, poboljšanje kvalitete tla i načina upravljanja vodnim resursima, smanjenje pojava bolesti prouzročenih kontinuiranim uzgojem samo jedne kulture i zaštita biološke raznolikosti; također napominje da se kombiniranje žitarica i proteinskih kultura na istom zemljištu, što je pristup koji se često primjenjuje u ekološkoj poljoprivredi, pokazalo korisnim i da se ne bi smjelo marginalizirati;
  7. ističe da se u sustavima plodoreda koji obuhvaćaju kulture mahunarki prekidaju

reproduktivni ciklusi štetočina i patogena, čime se smanjuju pojave biljnih bolesti; također napominje da se biološka raznolikost povećava i ukidanjem uzgoja samo jedne kulture;

8. napominje da kulture mahunarki privlače oprašivače, ali da insekticidi koji se upotrebljavaju na tim kulturama mogu dovesti do ugibanja oprašivača;
9. podsjeća da se otprilike 75 % soje upotrebljava kao hrana za životinje i da se genetski modificirana soja uzgaja na površini od više od 90 milijuna hektara diljem svijeta, što iznosi 82 % ukupne površine na kojoj se uzgaja soja; podsjeća na činjenicu da je udio genetski modificirane soje u SAD-u znatno iznad 90 %;
10. podsjeća da se EU oslanja na uvoz velike količine hrane za životinje bogate proteinima, uglavnom genetski modificirane soje otporne na herbicide, što nije poželjno;
11. ističe da prekomjerna ovisnost o uvozu soje iz Sjeverne i Južne Amerike, gdje se ne primjenjuju isti standardi zdravlja okoliša niti isti regulatorni standardi kao u Europi, zajedno s povećanom potražnjom za sojinim proteinima iz Kine europsku sigurnost opskrbe dovodi u osjetljiv položaj, osobito u kontekstu povećane potražnje zbog rasta svjetskog stanovništva i potrošnje mesa;
12. podsjeća da taj uvoz podrazumijeva velik ugljični otisak i dovodi do ozbiljnih ekoloških problema u zemljama podrijetla, kao što su deforestacija, gubitak biološke raznolikosti, degradacija ekosustava, toksičnost za okoliš, uključujući i za vrste koje nisu ciljane, te ugrožavanje zdravlja lokalnih radnika, ali i do negativnih posljedica za korištenje zemljišta u područjima u kojima se proizvodi soja;
13. napominje da je većina genetski modificirane soje uvezene u EU postala otporna na jedan ili više herbicida, kao što je glifosat, čiji se ostaci stoga nalaze u uvezenoj hrani i hrani za životinje;
14. ističe da bi Unija imala koristi od proizvodnje proteinskih kultura na veliko jer bi se smanjio njezin manjak biljnih proteina; svjestan je velikih prepreka koje proizlaze iz relativno slabih prinosa prikladnih mahunarki i njihove slabe cjenovne konkurentnosti u odnosu na uvezene proizvode;
15. napominje da se krave i drugi preživači razvijaju usporedno s korisnim bakterijama koje pretvaraju travu i drugu vegetaciju u izvor hrane bogat proteinima; stoga napominje da ih, uzimajući u obzir okoliš, zdravlje ili gospodarstvo, nije poželjno hraniti uvezenom sojom koja se prevozi na velike udaljenosti s obzirom na to da bi se mogli koristiti lokalni izvori hrane za životinje;
16. napominje da je prelazak s hranjenja preživača krmnim biljem na hranjenje uvezenom sojom i kukuruzom doveo do uništenja prašuma, trajnih travnjaka, livada i pašnjaka, što je prouzročilo ogromni gubitak biološke raznolikosti i gubitak ugljika zbog prenamjene zemljišta;
17. smatra da je za smanjenje ovisnosti o uvezenoj soji koja se većinom upotrebljava kao hrana za životinje u Europi potrebno podržati i poticati hranjenje životinja temeljeno na ispaši;

18. napominje da su, osim hranjenja životinja temeljenog na ispaši, dostupne alternative u pogledu ispaše ili pasišta na privremenim travnjacima, kao što su travno-djetelinske mješavine i uzgoj podkultura mahunarki poput grahorica, lupina i zrnatih mahunarki kao što je lucerna;
19. podržava ciljeve Europske deklaracije o soji i ostalih inicijativa za poticanje proizvodnje soje koja nije genetski modificirana i uzgoja drugih proteinskih kultura u Europi pod uvjetom da se one u praksi provode odgovorno i poštuju ciljeve razvoja održivih, socijalno pravednih i ekološki otpornih poljoprivrednih sustava;
20. naglašava da je potrebno pobuditi zanimanje poljoprivrednika za uzgoj proteinskih kultura;
21. napominje da uzgoj proteinskih kultura mora biti financijski održiv ako se želi potaknuti poljoprivrednike da se njime bave;
22. podsjeća da zajednička poljoprivredna politika ima odlučujući utjecaj na odluku poljoprivrednika o uzgoju proteinskih kultura ili o napuštanju tog uzgoja i da bi stoga trebalo u potpunosti iskoristiti njezin potencijal u kontekstu europskih ciljeva održivog razvoja i u skladu s različitim nacionalnim inicijativama u vezi s proizvodnjom proteinskih kultura i mahunarki;
23. napominje da je uvođenje dobrovoljnog vezanog plaćanja za proteinske kulture doprinijelo povećanju proizvodnje u državama članicama u kojima se primjenjuje vezana potpora te poziva države članice da ga u cijelosti iskoriste;
24. smatra da bi buduća zajednička poljoprivredna politika trebala obuhvaćati isplatu sredstava za kulture mahunarki bogate proteinima te bolju i ciljaniju upotrebu instrumenata povezanih s proteinskim kulturama, korištenjem poticaja, a ne kaznenih mjera;
25. smatra da bi poljoprivrednici trebali primati potporu za uzgoj vlastitog krmnog bilja bogatog proteinima i životinja na pašnjacima jer bi se time povećala njihova neovisnost te bi porasli standardi dobrobiti životinja;
26. ističe da se moraju stvoriti ravnopravni uvjeti za sve aktere u proizvodnji kultura mahunarki bogatih proteinima u Uniji i tako osigurati jednake mogućnosti za poljoprivrednike u svim državama članicama;
27. napominje da je bez obzira na trenutačno malu količinu proteinskih kultura koje se uzgajaju u EU-u Sporazum *Blair House* i dalje na snazi; smatra da se potreba za tim sporazumom treba ponovno razmotriti i osim toga napominje da postoje dvije klauzule WTO-a o izuzeću radi mjera potpore koje su korisne za društvo i okoliš;
28. smatra da bi se nakon nekoliko godina primjene zabrane upotrebe pesticida na ekološki značajnim površinama mogle izvući korisne pouke;
29. napominje da je primarna funkcija zabrane upotrebe pesticida na ekološki značajnim površinama jačanje ekoloških procesa poticanjem biološke raznolikosti; stoga napominje da je zabrana upotrebe pesticida na ekološki značajnim površinama u skladu sa

zakonodavnim ciljevima;

30. podsjeća da su nusproizvodi proizvodnje hrane i biogoriva te određenih prerađenih životinjskih proteina važan alternativni izvor proteina za ishranu životinja te da je potrebno poticati njihovu upotrebu; ističe da biogoriva čine element kružnog gospodarstva ako se proizvode od suproizvoda, otpada ili ostataka, zauzimaju mali dio poljoprivrednih zemljišta, ako su korisna s obzirom na plodored, diversifikaciju i na iskorištavanje ugara u skladu s mjerama ekologizacije u okviru zajedničke poljoprivredne politike te ako sama ne dovode do povećanja cijena hrane;
31. naglašava da je zakonodavstvo koje se odnosi na prerađene životinjske proteine često zastarjelo i da bi ga trebalo prilagoditi kako bi se u regulatornom okviru otvorilo više prostora za lakšu upotrebu alternativnih izvora proteina kao što su proteini od insekata;
32. napominje da studija GLOBIOM Europske komisije već obuhvaća prednosti koje za smanjenje stakleničkih plinova ima zajednička proizvodnja hrane za životinje i biogoriva u procjenama emisija u vezi s preporučenom neizravnim upotrebom zemljišta;
33. ističe da su mahunarke važan izvor proteina biljnog podrijetla i da stoga također imaju važnu ulogu u osiguravanju održive i zdrave prehrane ljudi; smatra da se količina visokokvalitetnih proteinskih kultura koje nisu genetski modificirane i koje se uzgajaju u EU-u treba povećati kako bi se zadovoljio sve veći interes potrošača i potražnja za hranom biljnog podrijetla;
34. naglašava važnost uloge koju bi poučavanje o prehrani moglo imati u oblikovanju potražnje za hranom; ističe potrebu za donošenjem smjernica o prehrani na razini EU-a ili država članica u cilju promicanja zdrave prehrane i istodobnog rješavanja problema koji se tiču okoliša, a povezani su s proizvodnjom hrane;
35. ističe da su niske cijene proteina na svjetskoj razini, teški klimatski uvjeti, veliki ulazni troškovi i konkurencija koju predstavljaju genetski modificirane proteinske kulture izvan Europe izazovi s kojima se treba suočiti;
36. napominje da je s obzirom na klimatske promjene osobito relevantno neovisno znanstveno istraživanje o stabilizaciji prinosa i otpornosti na stres;
37. podsjeća da bi se, osim toga, istraživanja trebala usmjeriti na razine prinosa, proteina i alkaloida kao i na razvoj održivijih sustava uzgoja, osobito onih na osnovi plodoreda pri uzgoju proteinskih kultura kako bi uzgoj proteinskih kultura bio privlačniji poljoprivrednicima iz EU-a;
38. naglašava da bi se u okviru postojećih struktura, kao što su sustav za savjetovanje poljoprivrednika i Europsko partnerstvo za inovacije, moglo organizirati savjetovanje i obučavanje poljoprivrednika na temu uzgoja proteinskih kultura, uključujući uzgoj u sustavu plodoreda;
39. podržava uvođenje transparentnog sustava označivanja proizvoda na temelju certificiranih standarda proizvodnje kao što su standardi „Danube Soya” i „Europe Soya”;
40. poziva na proširenje primjene pravila o označivanju genetski modificiranih proizvoda

kako bi se obuhvatili proizvodi nastali od životinja koje su se većinom hranile genetski modificiranom hranom;

41. napominje da su za širenje znanja, razmjenu dobrih praksi i razvoj tržišta također silno potrebna ulaganja; naglašava važnost znanja lokalnih i regionalnih zajednica o tlu i prikladnim vrstama mahunarki;
42. ističe potrebu za inovacijama i razvojem u području praksi i tehnika upravljanja u borbi protiv korova, štetočina i drugih čimbenika koji mogu imati negativan utjecaj na prinos i rast kultura.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	7.12.2017
Rezultat konačnog glasovanja	+: 45 -: 1 0: 1
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Marco Affronte, Zoltán Balczó, Ivo Belet, Biljana Borzan, Paul Brannen, Soledad Cabezón Ruiz, Nessa Childers, Miriam Dalli, Angélique Delahaye, Stefan Eck, Bas Eickhout, Karl-Heinz Florenz, Gerben-Jan Gerbrandy, Arne Gericke, Jens Gieseke, Julie Girling, Sylvie Goddyn, Françoise Grossetête, Jytte Guteland, Karin Kadenbach, Urszula Krupa, Peter Liese, Norbert Lins, Susanne Melior, Rory Palmer, Piernicola Pedicini, Pavel Poc, John Procter, Julia Reid, Michèle Rivasi, Annie Schreijer-Pierik, Jadwiga Wiśniewska, Damiano Zoffoli
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Jørn Dohrmann, Herbert Dorfmann, Luke Ming Flanagan, Martin Häusling, Krzysztof Hetman, Merja Kyllönen, Gesine Meissner, Nuno Melo, Ulrike Müller, Gabriele Preuß, Bart Staes, Claude Turmes
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 200. st. 2.	Norbert Erdős, Sven Schulze

**KONAČNO GLASOVANJE POIMENIČNIM GLASOVANJEM U ODBORU KOJI
DAJE MIŠLJENJE**

45	+
ALDE	Gerben-Jan Gerbrandy, Gesine Meissner, Ulrike Müller
ECR	Jørn Dohrmann, Arne Gericke, Urszula Krupa, John Procter, Jadwiga Wiśniewska
EFDD	Piernicola Pedicini
ENF	Sylvie Goddyn
GUE/NGL	Stefan Eck, Luke Ming Flanagan, Merja Kyllönen
NI	Zoltán Balczó
PPE	Ivo Belet, Angélique Delahaye, Herbert Dorfmann, Norbert Erdős, Karl-Heinz Florenz, Jens Gieseke, Françoise Grossetête, Krzysztof Hetman, Peter Liese, Norbert Lins, Nuno Melo, Annie Schreijer-Pierik, Sven Schulze
S&D	Biljana Borzan, Paul Brannen, Soledad Cabezón Ruiz, Nessa Childers, Miriam Dalli, Jytte Guteland, Karin Kadenbach, Susanne Melior, Rory Palmer, Pavel Poc, Gabriele Preuß, Damiano Zoffoli
VERTS/ALE	Marco Affronte, Bas Eickhout, Martin Häusling, Michèle Rivasi, Bart Staes, Claude Turmes

1	-
EFDD	Julia Reid

1	0
ECR	Julie Girling

Korišteni znakovi:

+ : za

- : protiv

0 : suzdržani

INFORMACIJE O USVAJANJU U NADLEŽNOM ODBORU

Datum usvajanja	20.3.2018
Rezultat konačnog glasovanja	+: 35 -: 1 0: 6
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	John Stuart Agnew, Clara Eugenia Aguilera García, Eric Andrieu, José Bové, Daniel Buda, Nicola Caputo, Matt Carthy, Jacques Colombier, Michel Dantin, Paolo De Castro, Jean-Paul Denanot, Albert Deß, Herbert Dorfmann, Norbert Erdős, Luke Ming Flanagan, Beata Gosiewska, Martin Häusling, Anja Hazekamp, Esther Herranz García, Jan Huitema, Peter Jahr, Ivan Jakovčić, Jarosław Kalinowski, Zbigniew Kuźmiuk, Norbert Lins, Philippe Loiseau, Mairead McGuinness, Ulrike Müller, Maria Noichl, Marijana Petir, Laurențiu Rebegea, Bronis Ropé, Ricardo Serrão Santos, Czesław Adam Siekierski, Marc Tarabella, Maria Gabriela Zoană
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Paul Brannen, Stefan Eck, Julie Girling, Elsi Katainen, Anthea McIntyre, Annie Schreijer-Pierik, Thomas Waitz

KONAČNO GLASOVANJE POIMENIČNIM GLASOVANJEM U NADLEŽNOM ODBORU

35	+
ALDE	Jan Huitema, Ivan Jakovčić, Elsi Katainen, Ulrike Müller
ECR	Beata Gosiewska, Zbigniew Kuźmiuk, Anthea McIntyre
ENF	Jacques Colombier, Philippe Loiseau
GUE/NGL	Luke Ming Flanagan
NI	Laurențiu Rebegea
PPE	Daniel Buda, Michel Dantin, Albert Deß, Herbert Dorfmann, Norbert Erdős, Julie Girling, Esther Herranz García, Peter Jahr, Jarosław Kalinowski, Norbert Lins, Mairead McGuinness, Marijana Petir, Annie Schreijer-Pierik, Czesław Adam Siekierski
S&D	Clara Eugenia Aguilera García, Eric Andrieu, Paul Brannen, Nicola Caputo, Paolo De Castro, Jean-Paul Denanot, Maria Noichl, Ricardo Serrão Santos, Marc Tarabella, Maria Gabriela Zonă

1	-
EFDD	John Stuart Agnew

6	0
GUE/NGL	Matt Carthy, Stefan Eck, Anja Hazekamp
Verts/ALE	Martin Häusling, Bronis Ropé, Thomas Waitz

Korišteni znakovi:

+ : za

- : protiv

0 : suzdržani